

Obvezni moduli za smjer Agroekonomika

Naziv modula:	Metodika znanstvenog rada
Broj sati:	30
Nositelj modula	Prof.dr.sc.dr.h.c. Gordana Kralik
Ustanova nositelja modula	Poljoprivredni fakultet u Osijeku
Suradnici-izvoditelji	Doc.dr.sc. Zrinka Knezović – APTF, Mostar
Status modula (OBVEZNI)	
Preduvjeti upisa modula: Definirani su odlukom koji polaznici mogu sudjelovati na doktorskome studiju.	
Cilj modula: Osposobiti polaznike doktorskih studija za samostalan znanstveno-istraživački rad i publiciranje rezultata istraživanja.	
Sadržaj modula Znanost i umjetnost, znanstvenici i njihovo usavršavanje, metode znanstvenoga rada, izbor teme za znanstveni rad, eksperimentalni rad, vrste znanstvenih i stručnih djela, struktura znanstvenoga djela, priprema rukopisa za tiskanje, usmeno izlaganje rezultata znanstvenoga rada. Izrada i prezentacija seminarskog rada prema znanstvenom interesu polaznika.	
Kompetencije, znanje, vještine koje modul razvija Polaznici stječu kompetencije, znanje i vještine potrebne za samostalan znanstveno-istraživački rad.	
ECTS	šest (6)
Način provjere znanja: Pismeno i usmeno	
Literatura: Kralik, G., Škrtić, Z., Kralik Z. (2012): Biometrika u zootehnici. Grafika, Osijek. Knežević, I., Mijić, P. (2006): Uvod u znanstveni rad – drugo, dopunjeno i izmijenjeno izdanje. Poljoprivredni fakultet u Osijeku, Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku. Baban, Lj., Ivić, Kata, Jelinić, S., Lamza-Maronić, Maja, Šundalić, A. (2000): Primjena metodologije stručnog i znanstvenog istraživanja. Ekonomski fakultet u Osijeku, Osijek. Zelenika, R. (2000): Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela. Četvrto izdanje. Ekonomski fakultet u Rijeci. Zelenika, R. (1991): Kako nastaje recenzija znanstvenog i stručnog rada. Zavod za istraživanja i razvoj sigurnosti, Zagreb. Sarić, M.R. (1989): Opšti principi znanstvenog rada. Drugo dopunjeno izdanje, Naučna knjiga, Beograd. Silobrčić, V. (1989): Kako sastaviti i objaviti znanstveno djelo. Jumena, Zagreb. Žugaj, M. (1989): Osnovi znanstvenog i stručnog rada. «Zagreb» r. o. za grafičku djelatnost, Samobor. Knežević, I. (1988): Uvod u znanstveni rad. Poljoprivredni fakultet Sveučilišta u Osijeku. Vujević, M. (1983): Uvođenje u znanstveni rad u području društvenih znanosti. Informator, Zagreb. Borojević, S. (1974): Metodologija eksperimentalnog naučnog rada. Novi Sad.	
Dopunska literatura:	

Naziv modula:	Statističke metode u agroekonomici
Broj sati:	30 (20 sati P+10 S)
Nositelj modula	Doc.dr.sc. Zrinka Knezović
Ustanova nositelja modula	Agronomski i prehrambeno-tehnološki fakultet Sveučilište u Mostaru
Suradnici-izvodiitelji	
Status modula (OBVEZNI)	
Preduvjeti upisa modula:	
Cilj modula: Modul treba omogućiti studentu stjecanje znanja i razumijevanja nužnih za postavljanje ogleđa u agroekonomskim istraživanjima, statističku obradu i analizu dobivenih rezultata, te samostalnu interpretaciju kvalitativnih i kvantitativnih podataka. Osim toga studentima će se dati pregled naprednih metoda i adekvatnih softverskih oruđa za analizu.	
Sadržaj modula (naziv tematskih cjelina, sadržaj i satnica (predavanja, vježbe, seminari): Neparametrijski testovi; Transformacija podataka; Planovi podijeljenih parcela; Kombinirani pokusi u više okolina (prostor i vrijeme) – Ustroj ponovljenih mjerenja Interakcija genotip × okolina- pojam i interpretacija; Višestruka linearna i nelinearna korelacija i regresija; Osnove multivarijantnih tehnika; Klaster analiza; Faktorska analiza; “Case studies”; Razrada specifičnih problema u istraživanjima, pregled i uporaba postojećih statističkih modela	
Kompetencije, znanje, vještine koje modul razvija Ishod modula: Vještina primjene statističkih metoda, kompjuterska obrada statističkih podataka i zaključivanje na temelju dobivenih rezultata.	
ECTS	šest (6)
Način provjere znanja. Pisani i usmeni	
Obvezna literatura: Hopkins, W.G. (2004): A new view of statistics. http://www.sportsci.org/resource/stats Horvat, D., Ivezić, M. (2004): Biometrika u poljoprivredi. Poljoprivredni fakultet u Osijeku. Vasilj, Đ. (2000): Biometrika i eksperimentiranje u bilnogojstvu. Hrvatsko agronomsko društvo, Zagreb. Petz, B. (1997): Osnovne statističke metode za nematematičare. Slap.	
Preporučena literatura: Steel, R.G.D., Torrie, J.H., Dickey, D.A. (1996): Principles and Procedures of Statistics: A Biometrical Approach. McGraw- Hill Higher E. Sokal, R.R., Rohlf, F.J. (1994): Biometry: The Principles and Practice of Statistics in Biological Research. W.H. Freeman & Co. Curnow, R.N., Hasted, A.M. (1993): Statistical Methods in Agriculture and Experimental Biology. Chapman & Hall. Cochran, W.G., Cox, G.M. (1957): Experimental Designs. John Wiley & Sons Mead.	

Naziv modula:	Agrarna i ruralna politika
Broj sati:	30 (20 predavanja + 10 seminar)
Nositelj modula	Prof.dr.sc. Marko Ivanković
Ustanova nositelja modula	Agronomski i prehrambeno-tehnološki fakultet, Sveučilište u Mostaru
Suradnici-izvoditelji	Prof.dr.sc. Krunoslav Zmaić, Poljoprivredni fakultet u Osijeku
Status modula (OBVEZNI)	
Preduvjeti upisa modula:	
<p>Cilj modula: Studenti će steći specifična teoretska i praktična znanja iz područja agrarne politike s naglaskom na instrumente provedbe zacrtane agrarne politike na određenom tržištu. Također će se susresti s utjecajima drugih agrarnih politika i s teoretskim i praktičnim postavkama u matičnim državama s ciljem usklađivanja agrarne politike s politikom EU i istovremeno s mogućim postavkama razvitka vlastite poljoprivredne proizvodnje.</p>	
<p>Sadržaj modula Temeljne postavke agrarne politike i odgovor na pitanje zašto država intervenira u poljoprivredi. Koji su to instrumenti intervencije u sferi agrarne politike, a koji su usklađeni s potpisanim međunarodnim sporazumima i aktualnom približavanju zajedničkoj agrarnoj politici EU. Modul izučava temeljne pojmove iz domena agrarne ekonomike i agrarne politike, metode i izvori podataka u agroekonomskim i agrarnopolitičkim istraživanjem. Modul izučava opća ekonomska načela proizvodnih funkcija i troškova, ponudu, potražnja, potrošnju, elastičnost, konkurenciju, monopol, tržište i država, djelovanje makroekonomskih varijabli na poljoprivredu. Prikaz teorija ekonomskog razvoja kroz industrijalizacija kao model gospodarskog razvoja, Lewisov model, Jorgensonov model, KWC model, Ranis-Fei model, te analiza indikatora doprinosa razvoja moderne poljoprivrede ukupnom gospodarskom razvoju. Analiza sredstava, instrumenata i mjera agrarne i ruralne politike, te prikazati njihovo djelovanje na rizik i nesigurnost u poljoprivrednoj proizvodnji kroz agrarnu ponudu i činitelje koji je determiniraju uz mjere podržavanja razvoja poljoprivrede, matricu makroekonomskih ciljeva, PAM matricu, DRC omjer, PCR omjer, NPR koeficijente, EPR koeficijente i PSE.</p>	
<p>Kompetencije, znanje, vještine koje modul razvija Pristupnici stječu znanja iz oblasti funkcioniranja agrarne i ruralne politike kroz provedbu instrumenata agrarne politike s naglaskom na specifičnosti svake zemlje</p>	
ECTS	šest (6)
<p>Način provjere znanja. Nastava se provodi kombinirano putem predavanja (ili konzultacija) i izrade seminarskog rada u kojem student na konkretnom istraživačkom projektu obrađuje nastavne cjeline s predavanja u opsegu zahtijevanog seminarskog rada. Izrada PAM matrice i DCR omjera kao izračuna pokazatelja konkurentnosti, te sastavljanje hodograma mjera i racionalnih očekivanja u agrarnom i ruralnom razvoju. Praćenje izrade seminarskog rada je kontinuirano, kao i provjera stečenog znanja, a javnom obranom seminarskog rada i usmenim ispitom se završava provjera znanja.</p>	
<p>Literatura: Defilipis, J. (2002): Ekonomika poljoprivrede, Školska knjiga, Zagreb. Petrač, B. (2002): Agrarna ekonomika, Sveučilišni udžbenik, Ekonomski fakultet u Osijeku, Osijek. Baban, Lj. (1999): Ogladi iz agrarne ekonomije, Sveučilišni udžbenik, Ekonomski fakultet u Osijeku, Osijek. Ghatak, S., Ingerstent, K. (1984): Agriculture and Economic Development, Whawatsheaf Books Ltd, Brighton, Sussex. Tracy, M. (1982): Agriculture in Western Europe, Challenge and Resource, Grande, London.</p>	
<p>Dopunska literatura: Republic of Croatia, Competitiveness in Agriculture and EU Accession (2001): A Strategy for Croatian Agriculture, Landel Mills Limited, Trowbridge, Wiltshire, United Kingdom. Harwood, I.J., Vailey, W.K. (1994): The World Market. Government Intervention and Multilateral Policy Reform, U.S.D.A, Washington, USA.</p>	

Izborni moduli smjera Agroekonomika

Naziv modula:	Menadžment u poljoprivredi
Broj sati:	30 (20 predavanja + 10 seminar)
Nositelj modula	Doc.dr.sc. Ivan Spužević
Ustanova nositelja modula	Agronomski i prehrambeno – tehnološki fakultet Sveučilište u Mostaru
Suradnici-izvoditelji	Prof.dr.sc. Marko Matić, Agronomski i prehrambeno – tehnološki fakultet Sveučilište u Mostaru
Status modula (IZBORNI)	
Preduvjeti upisa modula:	
Cilj modula: Upoznati studente sa osnovama menadžmenta, posebice onog u poljoprivredi i dati im smjernice kako iskoristiti znanja i vještine iz navedenih područja.	
Sadržaj modula: Definicija menadžera (karakteristike suvremenog menadžera, inventivni menadžer, načela inventivnog menadžera, stilovi vodstva). Definicija menadžmenta (menadžment i njegova suština, osnove planiranja, donošenje odluka, osnove kontrole, razine menadžerskog upravljanja, sustavi potpore). Proizvodni i operativni menadžment (karakteristike suvremenih poslovnih sustava, organizacija poslovnih sustava, proizvodni dio poslovnog sustava, razlika između kreativnosti i inventivnosti, kako organizirati proizvodni sustav, informacijska tehnologija u proizvodnom menadžmentu, nabava i gospodarski subjekti, analiza slučajeva). Strateški menadžment (definicija strateškog menadžmenta, što je strategija, proces izrade i provedbe strategije, upravljanje provedbom strategije, kontrola projekta). Upravljanje resursima (upravljanje ljudskim potencijalima, motivacija, poticanje kreativnog i inventivnog rada, timovi i timski rad, upravljanje konfliktnim situacijama). Menadžment promjena (što je menadžment promjena, model implementacije projekta upravljanja promjenama, metoda detektiranja i analiza kritičnih faktora koji utječu na promjene, važnost informacija i informiranosti, reinženjering poslovnih procesa (BPR), potreba za reinženjeringom). Upravljanje promjenama (analiza poslovanja, analiza globalnog poslovanja i trendovi, analiza rizika, strateško planiranje, kako osmisliti i organizirati projekt promjena, kada provesti promjene, proces implementacije, kontrola projekta, analiza uspješnosti projekta).	
Kompetencije, znanje, vještine koje modul razvija Polaznici će usvojiti integralne kompetencije ekonomskih, poslovnih i biotehničkih disciplina kako bi ih na najbolji mogući način mogli prenijeti i primijeniti u praksi.	
ECTS	šest (6)
Način provjere znanja. Završna provjera znanja obuhvaća obranu (raspravu) seminarskog rada i pismeni ispit.	
Literatura: Certo, S.C., Certo, S.T. (2009): Moderni menadžment. Mate, Zagreb. Thompson, A.A., Strickland, A.J., Gamble, J.E. (2008): Strateški menadžment. Mate, Zagreb. Schroeder, R.G. (1999): Upravljanje proizvodnjom. Mate, Zagreb. Hammer, M., Champy, J. (2004): Reinženjering tvrtke. Mate, Zagreb.	
Dopunska literatura: Hammel, G., Bresson, B. (2009): Budućnost menadžmenta. Mate, Zagreb. Srića, V. (1997): Kako postati pun ideja. MEP Consult, Zagreb. Davenport, T.H. (1993): Process Innovation. Harvard Business School Press, Boston.	

Naziv modula:	Odabrana poglavlja iz mikroekonomije
Broj sati:	30 (20–predavanja, 10–seminar)
Nositelj modula	Prof.dr.sc. Ivan Spužević
Ustanova nositelja modula	Agronomski i prehrambeno – tehnološki fakultet Sveučilišta u Mostaru
Suradnici-izvoditelji	Prof.dr.sc. Vladimir Trninić
Status modula (IZBORNI)	
Preduvjeti upisa modula:	
<p>Cilj modula: Odabrana poglavlja iz mikroekonomije je modul na razini doktorskog studija čiji je cilj priprema polaznika doktorskih studija za uspješno pohađanje doktorskih studija na odsjeku ekonomije i poslovne ekonomije. Kolegij tretira: mikroekonomsku teoriju, koncepte i tehnike mikroekonomske analize relevantne za donošenje primijenjenih poslovnih odluka na mikro i makro razini odlučivanja poslovnih entiteta: (pojedinaca, domaćinstava, poduzeća , regije, države) u različitim područjima mikroekonomije, javnog sektora, ekonomskog razvoja i drugim izbornim područjima doktorskog studija.</p>	
<p>Sadržaj modula (naziv tematskih cjelina, sadržaj i satnica (predavanja, vježbe, seminari): Uvod u mikroekonomiju: Ekonomija i ekonomska nauka; Mikroekonomski obuhvat ekonomije. 1. Potražnja i ponuda: Potražnja, ponuda i tržišna ravnoteža 2. Elastičnost potražnje i ponude: Elastičnost potražnje, elastičnost ponude 3. Potrošačev izbor: Teorija granične korisnosti, teorija krivulje indiferencije 4. Proizvođačev izbor: Poduzeće i njegovi oblici, proizvodnja u kratkom vremenskom razdoblju, troškovi, dugo vremensko razdoblje 5. Proizvodnja uz najmanji ukupni trošak: Crta izotroška, izokvanta, pravila ekonomski efikasne tehnike proizvodnje, 6. Tržište dobara: Savršena konkurencija, monopol, nesavršena konkurencija, 7. Tržište faktora proizvodnje: Podjela faktora, formiranje cijene i dohotka faktora proizvodnje, potražnja za faktorima proizvodnje, input – output analiza. 8. Ravnoteža na tržištu faktora proizvodnje: Tržište rada, tržište kapitala, tržište zemlje. 9. Država i tržište: Država i preraspodjela resursa, država i preraspodjela dohotka.</p>	
<p>Kompetencije, znanje, vještine koje modul razvija Očekuje se da će studenti usvojiti bazični kategorijalni aparat ekonomije koji će im služiti za savladavanje kompleksnijih ekonomskih pitanja u procesu funkcioniranja poduzeća. Osim toga, očekuje se da će studenti, kroz praktične seminarske radove (koji podrazumijevaju odlazak u poduzeće i suočavanje sa ekonomskom realnošću konkretnog poduzeća), moći da steknu uvid u realna ekonomska zbivanja i pronađu praktičnu primjenu stečenih teorijskih znanja.</p>	
ECTS	Šest (6)
Način provjere znanja. Pismeno i usmeno	
Literatura: Ferenčak, I. (2003): Počela ekonomike. Ekonomski fakultet u Osijeku.	
Dopunska literatura: Samuelson, A.P., Nordhaus, W. (2000): Ekonomija. „Mate“ d.o.o. Zagreb. Koutsoyiannis, A. (1996): Moderna mikroekonomika. „Mate“ d.o.o. Zagreb.	

Naziv modula:	Financijski menadžment
Broj sati:	30
Nositelj modula	Doc.dr.sc. Igor Kralik
Ustanova nositelja modula	Poljoprivredni fakultet u Osijeku
Suradnici-izvoditelji	
Status modula (IZBORNI)	
Preduvjeti upisa modula: Definirani su odlukom koji polaznici mogu sudjelovati na doktorskome studiju.	
Cilj modula: Modul Financijski management u poljoprivredi omogućava stjecanje znanja i vještina potrebnih za razumijevanje monetarne i fiskalne politike.	
Sadržaj modula: Osnovne odluke u financijskom managementu, pojavni oblici poduzeća, utjecaj poreza na poslovne odluke, vrste financijskih tržišta i financijski posrednici, upravljanje rizikom.	
Kompetencije, znanje, vještine koje modul razvija Završetkom ovog modula student će biti osposobljen za poslove financijskog planiranja i menadžmenta, upravljanjem novcem i kratkoročnim vrijednosnicama te upravljanje rizikom i osiguranjem.	
ECTS	šest (6)
Način provjere znanja: Pismeni i usmeni	
Literatura: Novak, B. (2005): Financijska tržišta i institucije. Ekonomski fakultet u Osijeku, drugo izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Osijek. Novak, B. (2002): Odlučivanje u financijskom upravljanju. Ekonomski fakultet u Osijeku, Osijek.	
Dopunska literatura: Block, B.S., Hirt, A.G. (1989): Foundations of Financial management. Irwin, Homewood, Ill. Kidwel, D.S., Peterson, R.L., Blackwell, D.W (1993): Financial Institutions, Market and Money, Dryden Press. Rose, S.P. (1989): Money and Capital Markets. Homewood II., Boston.	

Naziv modula:	Ekonomika poljoprivrede
Broj sati:	30 (20 predavanja + 10 seminar)
Nositelj modula	Doc.dr.sc. Ivan Spužević
Ustanova nositelja modula	Agronomski i prehrambeno – tehnološki fakultet Sveučilišta u Mostaru
Suradnici-izvoditelji	Prof.dr.sc. Marko Matić, prof.dr.sc. Vladimir Trninić
Status modula (IZBORNI)	
Preduvjeti upisa modula:	
<p>Cilj modula: Polaznici mogu koristiti teorijska znanja u analizi ekonomskih utjecaja na poljoprivrednu proizvodnju kao dijela cjelokupne privrede, te utjecaj poljoprivrede na cijeli sustav vezanih aktivnosti, važnost nacionalne prehrambene sigurnosti, uključivanje poljoprivrede u međunarodne integracije. Poznavanje ekonomike poljoprivrede trebalo bi omogućiti bolju organizaciju života i posla na poljoprivrednim gospodarstvima, uz racionalno korištenje ograničenih resursa, te da bolje razumiju društvo i pojave u društvu vezane na poljoprivredu, kao i razumijevanje sadašnje i kreiranje buduće agrarne politike.</p>	
<p>Sadržaj modula: Sredstva poljoprivrednog gospodarstva: pojam i podjela proizvodnih sredstava, osnovna sredstva, obrtna sredstva, likvidnost i solventnost. Funkcija proizvodnje, ukupni, prosječni i granični proizvod, zakon opadajućeg prinosa, ekonomija razmjera. Teorija troškova i kalkulacije: pojam i vrste troškova, stalni troškovi, promjenljivi troškovi, granični troškovi, ovisnost troškova o promjenama iskorištenosti kapaciteta, proračun troškova za različite stupnjeve iskorištenja kapaciteta, točka pokrića troškova, kalkulacije. Utvrđivanje rezultata poslovanja: rashodi, prihodi, račun dobiti i gubitka, financijski tijek sredstava, poslovni rezultat, utvrđivanje vrijednosti poljoprivrednog gospodarstva. Pokazatelji uspješnosti poslovanja: pojam uspješnosti, proizvodnost rada, ekonomičnost, rentabilnost. Ekonomika investicija: priprema investicijskih projekata, ocjena investicijskih projekata.</p>	
<p>Kompetencije, znanje, vještine koje modul razvija: Upoznavanje s osnovnim ekonomskim veličinama čije je poznavanje neophodno za ekonomski uspješno poslovanje poljoprivrednog gospodarstva. Osposobljavanje studenata za njihovo determiniranje. Upoznavanje s mogućnostima i načinima utjecanja voditelja gospodarstva na njegovo uspješno poslovanje.</p>	
ECTS	šest (6)
Način provjere znanja. Pismeno/usmeno	
<p>Literatura: Grahovac, P. (2005): Ekonomika poljoprivrede. Golden Marketing-Tehnička knjiga, Zagreb. Samuelson, P.A., Nordhaus, W. (2000): Ekonomija. 15.izdanje, "MATE", Zagreb.</p>	
<p>Dopunska literatura: Waters,D. (2003): Logistics: An Introduction to Supply chain Management'. Palgrave M., New York. Koutsoyiannis, A. (1996): Moderna mikroekonomika. MATE, Zagreb.</p>	

Naziv modula:	Sociologija poljoprivrede i ruralnih područja
Broj sati:	30 (20 P; 10 V)
Nositelj modula	Prof. dr. sc. Marko Ivanković
Ustanova nositelja modula	Agronomski i prehrambeno-tehnološki fakultet Sveučilišta u Mostaru
Suradnici-izvoditelji	Prof. dr. sc. Vladimir Trninić; Doc. dr. sc. Ivan Spužević
Status modula (IZBORNI)	
Preduvjeti upisa modula:	
<p>Cilj modula: Cilj ovog predmeta je da omogući studenti/ca/ma stjecanje dodatnih teoretskih i empirijskih znanja iz područja posebne sociologije, koja će pridonijeti boljem razumijevanju socijalnih promjena u prostornoj organizaciji društva u ruralnoj prošlosti i suvremenosti. Osim znanja o teoretskim pristupima stječu se i konkretna znanja o sociokulturnim obilježjima ruralnog društva, posebno BiH. Polaznici postižu veću stručnu kompetentnost u tumačenju društvenih promjena i ruralnog razvoja, te u sudjelovanju u empirijskim istraživanjima.</p>	
<p>Sadržaj modula</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Upoznavanje s programom, literaturom i seminarskim temama kolegija. 2. Važnost poljoprivrede i ruralnog života. 3. Zašto interes za ruralnu sociologiju. 4. Pristup razumijevanju ruralnosti. 5. BiH ruralno nasljeđe; institucionalni razvoj sociologije sela. 6. Selo u dihotomijama i tipologijama (Tönnies; antropološka, arheološka i tehnološka tradicija). 7. Ruralni razvoj - promjene i istraživački pristupi. 8. Promjene agrarne strukture; slojna struktura sela - društvene grupe. 9. Deagrarizacija, ruralne migracije i posljedice. 10. Demografske promjene; seoska obitelj. 11. Život na selu: religioznost, običajnost, svakodnevice. 12. Selo u tranzicijskim promjenama. 13. Završno predavanje: perspektive sela i ruralnosti u globalnom svijetu. 	
<p>Kompetencije, znanje, vještine koje modul razvija Viša stručna kompetentnost u tumačenju društvenih promjena i ruralnog razvoja te mogućnost sudjelovanja u empirijskim istraživanjima.</p>	
ECTS	šest (6)
Način provjere znanja. Pismeno/Usmeno	
<p>Literatura: Šuvar, S. Sociologija sela, 1. knjiga. Zagreb : Školska knjiga, 1988.; Mendras, H. Seljačka društva. Elementi za jednu teoriju seljaštva. Zagreb : Globus, 1986.; Cifrić, I. Ruralni razvoj i modernizacija. Zagreb : IDIS, 2003. (pogl. I i IV).</p>	
<p>Dopunska literatura: Bićanić, R. (1996). Kako živi narod. Zagreb: Globus, Pravni fakultet u Zagrebu; Puljiz, V. Eksodus poljoprivrednika. Zagreb : IDIS, 1977. Rogić, I. i M. Štambuk (ur.). Duge sjene periferije. Zagreb : Institut društvenih znanosti "Ivo Pilar". Rogers, E. M., Burdge, R. J. Social Change in Rural Societies. New York : Prentice-Hall, Inc., 1972. Sorokin, P. A., Zimmerman, C. C., Galpin, C. A Systematic Source Book in Rural Sociology. New York : Russel & Russel, 1965. Vol. 1-3.</p>	

Naziv modula:	Agromarketing (Agro-Food Marketing)
Broj sati:	30 (20 predavanja + 10 seminar)
Nositelj modula	Prof.dr.sc. Željko Šuman
Ustanova nositelja modula	Agronomski i prehrambeno – tehnološki fakultet Sveučilišta u Mostaru
Suradnici-izvoditelji	
Status modula (IZBORNI)	
Preduvjeti upisa modula:	
<p>Cilj modula: Ovaj nastavni program omogućava studentima stjecanje specifičnih teoretskih i praktičnih znanja iz područja marketinga poljoprivredno-prehrambenih proizvoda. Program pruža globalnu i integriranu viziju instrumenata, tehnika i strategija marketinga poljoprivredno-prehrambenih proizvoda promatranih posebno kroz prizmu njihove međunarodne dimenzije i primjene.</p>	
<p>Sadržaj modula (naziv tematskih cjelina, sadržaj i satnica (predavanja, vježbe, seminari): Uvod i opći pregled modula/modula. Poljoprivredno tržište: pojam, podjela, ustroj i funkcije. Analiza poljoprivrednog tržišta. Regulativno-interventne mjere na tržištu poljoprivrednih proizvoda. Pojam i definicija marketinga te nužnost primjene marketinške koncepcije u poljoprivredi. Marketinški miks (splet). Upravljanje marketingom. Istraživanje za potrebe marketinga u poljoprivredi (proces i projekt istraživanja, sekundarni i primarni podaci, prikupljanje, analiza i interpretacija podataka). Primjena istraživanja za potrebe marketinga u poljoprivredi. Globalni kontekst i dimenzije marketinga poljoprivredno-prehrambenih proizvoda (međunarodna tržišta i međunarodna razmjena poljoprivredno-prehrambenih proizvoda, WTO i multilateralni trgovinski pregovori, globalizacija i korporatizacija poljoprivrede, marketinške strategije na međunarodnim tržištima). Poljoprivreda BiH na putu k europskim i globalnim integracijama—problemi i izazovi prilagodbe (marketinški aspekti). Studije slučaja za pojedine poljoprivredno-prehrambene proizvode. Zaključak i ocjena programa.</p>	
Kompetencije, znanje, vještine koje modul razvija	
ECTS	Šest (6)
Način provjere znanja. Završna provjera znanja obuhvaća obranu (raspravu) seminarskog rada i usmeni ispit.	
<p>Literatura: Šuman, Ž. (2008): Globalizacija, WTO i EU: izazovi i kontroverze. Ekonomski fakultet Sveučilišta u Mostaru. Kolega, A. (2001): Hrvatsko poljodjelsko tržište, Tržništvo, Zagreb. Šuman, Ž. (1999): Neki problemi globalne trgovine poljoprivrednim proizvodima na pragu 21. stoljeća, Sveučilište u Mostaru. Kolega, A. (1994): Tržništvo poljoprivrednih proizvoda, Nakladni zavod Globus, Zagreb.</p>	
<p>Dopunska literatura: Leko-Šimić, M. (2002): Marketing hrane. Ekonomski fakultet u Osijeku, Osijek. Previšić, J., Ozretić-Došen, Đ. (2000): Osnove međunarodnog marketinga. Masmedia, Zagreb. Padberg, D.I., Ritson, C., Albisu, L.M. (1997): Agro-food Marketing. CAB International, Wallingford, New York. Ostala literatura i internetski izvori za pojedine teme po preporuci modulnog nastavnika.</p>	

Naziv modula:	Investicije u poljoprivredi
Broj sati:	30 (20 predavanja + 10 seminar)
Nositelj modula	Prof.dr.sc. Marko Ivanković
Ustanova nositelja modula	Agronomski i prehrambeno – tehnološki fakultet Sveučilišta u Mostaru
Suradnici-izvoditelji	
Status modula (IZBORNI)	
Preduvjeti upisa modula:	
Cilj modula: Cilj modula je približiti upravljanje investicijama u poljoprivredi, odnosno donošenje odluka na temelju predinvesticijskih, investicijskih i izvedbenih studija.	
Sadržaj modula. Modul ima sljedeće tematske cjeline: Izvori financiranja u poljoprivredi Specifičnosti investicija u poljoprivredi Koraci u planiranju investicija Predinvesticijske, investicijske i izvedbene studije Tržišna ocjena investicijskih projekata Financijska ocjena investicijskih projekata Statične metode ocjene Dinamične metode ocjene	
Kompetencije, znanje, vještine koje modul razvija Pristupnici stječu znanja iz oblasti funkcioniranja investicija u poljoprivredi sa svim njihovim specifičnostima, kroz provedbu i izradu jednog modela investicijskog projekta.	
ECTS	šest (6)
Način provjere znanja. Nastava se provodi kombinirano putom predavanja (ili konzultacija) i izrade investicijskog projekta u kojem student na konkretnom istraživačkom projektu obrađuje nastavne cjeline s predavanja. Praćenje izrade investicijskog projekta je kontinuirano, kao i provjera stečenog znanja, a javnom obranom rada i usmenim ispitom završava se provjera znanja.	
Literatura: Kuvačić, N. (2001): Poduzetnički projekt – kako sačiniti poduzetnički projekt, Veleučilište u Splitu. Barry, P.J., Ellinger, P.N., Hopkin, J.A., Baker, C.B. (1995): Financial Management in Agriculture. Interstate Publishers, Inc. Danville, Illinois. Bendeković, J.(1993): Planiranje investicijskih projekata. Knjige I-IV, Ekonomski institut Zagreb. Jelavić, A., Ravlić, P., Starčević, A., Šamanović, J. (1993): Ekonomika poduzeća. Ekonomski fakultet Zagreb. Brandes, W., Odening, M. (1992): Investition, Finanzierung und Wachstum in der Landwirtschaft. Ulmer, Stuttgart.	
Dopunska literatura: Ivanković, M. (2007): Troškovi i izračuni u poljodjelstvu. Suton d.o.o., Mostar. Karić, M., Štefanić, I. (1999): Troškovi i kalkulacije u poljoprivrednoj proizvodnji. Sveučilišni udžbenik, Poljoprivredni fakultet, Osijek.	

Naziv modula:	Globalna trgovina poljoprivrednim proizvodima (Global Agri-Food Trade)
Broj sati:	30 (20 predavanja + 10 seminar)
Nositelj modula	Prof.dr.sc. Željko Šuman
Ustanova nositelja modula	Agronomski i prehrambeno – tehnološki fakultet Sveučilišta u Mostaru
Suradnici-izvoditelji	
Status modula (IZBORNI)	
Preduvjeti upisa modula:	
<p>Cilj modula: Ovaj nastavni modul je konceptijski i sadržajno postavljen tako da pruža neophodna i specifična znanja iz područja teorije međunarodne trgovine i međunarodne trgovinske politike te (naročito) njihovih praktičnih i institucionalno-regulativnih aranžmana i implikacija na kompleksnom području razmjene poljoprivredno-prehrambenih proizvoda.</p>	
<p>Sadržaj modula (naziv tematskih cjelina, sadržaj i satnica (predavanja, vježbe, seminari): Uvod i opći pregled modula. Teoretske osnove međunarodne trgovine (klasične, neoklasične i novije teorije međunarodne trgovine). Pojam, vrste i instrumenti međunarodne trgovinske politike (protekcijonizam - s posebnim osvrtom na agrarni protekcijonizam, intervencionizam, liberalizam-- uključujući ekonomske i trgovinske integracije, globalizam, regionalizam vs. globalizam; carinske i necarinske barijere, kvote, izvozne subvencije, damping, preferencijalni trgovinski aranžmani, tehničke barijere). Globalno tržište i globalna trgovina poljoprivredno-prehrambenim proizvodima: glavni mehanizmi i struktura, dinamika i trendovi, izazovi i perspektive. Poljoprivreda u sklopu WTO-a i multilateralnih trgovinskih sporazuma (od GATT-a do WTO-a, poljoprivreda u Urugvajskom i Doha krugu pregovora, Sporazum o poljoprivredi u sklopu WTO-a (AoA) i njegov utjecaj na međunarodnu razmjenu, pregovaračke pozicije ključnih trgovinskih aktera u dosjeu poljoprivrede– SAD, EU, BRICS, zemlje u razvoju, kriza multilateralizma i izgledi za uspješno zaključenje kruga iz Dohe). Prehrambena sigurnost i izazovi upravljanja globalnim prehrambenim sustavom (svjetska prehrambena kriza i izazovi globalnog upravljanja, na tragu novog – pravednijeg – globalnog prehrambenog modela/sustava i uloga međunarodne/globalne razmjene. Poljoprivreda i vanjskotrgovinska politika BiH (od uvozne zavisnosti ka modernom, održivom i međunarodno konkurentnom poljoprivredno-prehrambenom sektoru, izazovi za BiH poljoprivredu i poljoprivrednu razmjenu u pristupnim pregovorima s WTO-om i EU, izazovi re-pozicioniranja u CEFTA-i i drugim regionalnim sporazumima, studije slučaja--case studies). Zaključak i ocjena programa.</p>	
Kompetencije, znanje, vještine koje modul razvija	
ECTS	Sest (6)
Način provjere znanja. Završna provjera znanja obuhvaća obranu (raspravu) seminara i usmeni ispit.	
<p>Literatura: Babić, A., Babić, M. (2008): Međunarodna ekonomija. Sedmo izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Sigma, Zagreb (odabrana poglavlja). Šuman, Ž. (2008): Globalizacija, WTO i EU: izazovi i kontroverze, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Mostaru. Šuman, Ž. (2005): WTO i EU u procesu globalizacije: odabrane teme. Sveučilište u Mostaru. Šuman, Ž. (2001): WTO na milenijskoj prekretnici: Seattle i nakon njega. Sveučilište u Mostaru. Šuman, Ž. (1999): Neki problemi globalne trgovine poljoprivrednim proizvodima na pragu 21. stoljeća: naslijeđe, aktualno stanje, perspektive. Sveučilište u Mostaru.</p>	
<p>Dopunska literatura: De Schutter, O. (2011): UN Special Rapporteur on the Right to Food, The World Trade Organization and the Post-Global Food Crisis Agenda. Putting Food Security First in the International Trade System, Activity Report-November, dostupno online na:www.srfood.org Krugman, P.R., Obstfeld, M. (2008): Međunarodna ekonomija. 7. izdanje, Mate, Zagreb (odabrana poglavlja). Razeen, S. (2008): New Frontiers in Free Trade: Globalization's Future and Asia's Rising Role, Cato Institute, Washington, DC. Stiglitz, J.E., Charlton, A. (2008): Pravedna trgovina za sve. Algoritam, Zagreb, 2008.</p>	
Napomena: modul se može izvoditi i na engleskom jeziku.	

Naziv modula:	Tržište poljoprivredno-prehrambenih proizvoda
Broj sati:	30 (20 predavanja + 10 seminar)
Nositelj modula	Prof.dr.sc. Marko Ivanković
Ustanova nositelja modula	Agronomski i prehrambeno – tehnološki fakultet Sveučilišta u Mostaru
Suradnici-izvoditelji	Prof.dr.sc. I. Kralik, Poljoprivredni fakultet Osijek
Status modula (IZBORNI)	
Preduvjeti upisa modula:	
Cilj modula: Upoznati studente poslijediplomskog doktorskog studija o novim saznanjima i problemima koji se javljaju u prometu poljoprivredno-prehrambenih proizvoda.	
Sadržaj modula Modul omogućava studentima stjecanje specifičnih teoretskih i praktičnih znanja iz područja tržišta poljoprivredno-prehrambenih proizvoda. Cilj modula je pripremiti pristupnike za pridruživanje BiH Europskoj Uniji. Proces prilagodbe tržišta poljoprivredno-prehrambenih proizvoda je bilo i ostalo najteže područje, barem prema iskustvima sadašnjih članica EU. Cilj je upoznati studente s problemima tržišta poljoprivredno-prehrambenih proizvoda u zemljama CEFTA (čiji je BiH član) , kao s problemima funkcioniranja zajedničkog tržišta EU: Poseban aspekt je posvećen izvoznim strategijama i osvajanju tržišnih niša za potencijalne izvozne poljoprivredno-prehrambene proizvode (izvoz proizvoda i usluga, leasing, međunarodna ugovorna suradnja, izravna strana ulaganja (FDI), analiza strategije ulaska na strana tržišta ...). Promocija i propaganda, osobna prodaja i unapređenje prodaje. Istraživanje tržišta (projekt istraživanja, vrste i metode istraživanja, sekundarni i primarni podaci i vrednovanje informacija.	
Kompetencije, znanje, vještine koje modul razvija Studenti stječu teoretska i praktična znanja iz oblasti istraživanja tržišta poljoprivredno-prehrambenih proizvoda, s ponudom i potražnjom na domaćem i svjetskom tržištu, istraživanjem elastičnosti ponude i potražnje, teorijskim i praktičnim postavkama o cijenama poljoprivredno-prehrambenih proizvoda, načinu utvrđivanja istih za domaća i inozemna tržišta. Istraživanja tržišta po svim dosada poznatim znanstvenim metodama.	
ECTS	šest (6)
Način provjere znanja. Provjera znanja se provodi putem izrade seminarskog rada u okviru rješavanja ukupne problematike vezane za tržište poljoprivredno prehrambenih proizvoda. Znanje će se provjeriti kroz razgovor i diskusiju na usmenom izlaganju.	
Literatura: Samardžija, V. (2002): Prilagodbe politikama unutarnjeg tržišta EU, Ministarstvo za Europske integracije, Zagreb. Baban, Lj. (2001): Tržište. Školska knjiga, Zagreb. Kolega, A. (1999): Tržništvo poljodjelstva, Alfa, Zagreb. Družić, I. (1997): Tranzicijska funkcija poljodjelstva, HAZU, Zagreb. Goodman, D., Watts, M.J. (1997): Globalizing Food, Agrarian Questions and Global Restructuring, Routledge, London. Kolega, A.(1994):Tržništvo poljodjelskih proizvoda, Globus, Zagreb. Bratko, S. (1980): Organizacija tržišnog poslovanja, FOI Varaždin, Varaždin.	
Dopunska literatura: Previšić, J., Ozretić Došen, Đ. (2000): Osnove međunarodnog marketinga. Masmedia, Zagreb. Meler, M. (1999): Marketing. Sveučilište J.J. Strossmayera Osijek, Ekonomski fakultet u Osijeku. Kotler, O. (1994): Upravljanje marketingom, analiza, planiranje, primjena i kontrola, Informator, Zagreb. Kohls, R., Uhl, J. (1985): Marketing of Agricultural Products, Mc Millan Publishing Company, New York.	

Naziv modula:	Upravljanje prirodnim resursima
Broj sati:	30 (20 predavanja + 10 seminar)
Nositelj modula	Doc.dr.sc. Jerko Pavličević
Ustanova nositelja modula	Agronomski i prehrambeno – tehnološki fakultet Sveučilišta u Mostaru
Suradnici-izvoditelji	
Status modula (IZBORNI)	
Preduvjeti upisa modula:	
<p>Cilj modula: Izučavanja sadržaja modula omogućava studentima stjecanje teoretskih i praktičnih znanja o prirodnim resursima na Planeti te znanja o održivom korištenju obnovljivih i neobnovljivih resursa. Osposobiti studente da prepoznaju složenu međuovisnost okoliša i gospodarstva, odnosno održivog korištenja prirodnih resursa. Studenti će steći znanje iz ekonomike okoliša te značajem i izračunom eko bilanci. Također cilj je upoznati studente sa operativnim i stratejskim upravljanjem okolinom.</p>	
<p>Sadržaj modula: Poljoprivredna proizvodnja i utjecaj na okoliš; Uspostava ravnoteže i održivog razvitka poljoprivredne proizvodnje i očuvanja prirodnih resursa (poljoprivredno tlo, voda i zrak) Ekonomska analiza troškova i dobiti ili <i>Cost- benefit</i> analiza i mjerenje eksternalija u poljoprivrednoj proizvodnji (uloga države u javnom izboru i očuvanju ravnoteže između potreba za razvitkom i potrebe očuvanja životne sredine); Tržišna nedjelotvornost zbog utjecaja eksternalija na razvitak poljoprivredne proizvodnje i analiza nedjelotvornosti; Politike za ispravak eksternalija; Državna kontrola eksternalija (izravna kontrola, porezi na ispuštanje štetnih tvari u okoliš, privatni pristupi – Coase teorem, prevencija i pravila odgovornosti); Preventivne mjere i uvođenje ekoloških standarda u poljoprivrednu proizvodnju; Izrada ekobilance u sustavima održive poljoprivrede (ekobilanca omogućava uspostavu ravnoteže između eksternalija koje nužno proizvodi poljoprivreda i održivog razvitka poljoprivredne proizvodnje); Kroz ekobilancu poljoprivredne proizvodnje favoriziraju se ili odbacuju oni investicijski projekti koji pokazuju najmanje štete za okoliš.</p>	
<p>Kompetencije, znanje, vještine koje modul razvija: Student stječe znanja o utjecajima poljoprivredne proizvodnje na okoliš, odnosno stjecanje znanja o postizanju ravnoteže između razvitka poljoprivrede i potrebe za očuvanjem prirodnih resursa (poljoprivredno tlo, vod i zrak). Također znanja iz upravljačkih metoda i normi za zaštitu i očuvanje životne sredine. Navedena znanja omogućavaju znanstveni pristup izučavanju značaja prirodnih resursa i održivog razvoja poljoprivrede. Studenti će biti osposobljeni za samostalnu ocjenu značaja i uloge prirodnih resursa u gospodarskom razvoju poljoprivrede utemeljenom na konceptu održivog razvoja (<i>sustainable development</i>), kroz upravljačke metode.</p>	
ECTS	šest (6)
<p>Način izvođenja nastave i provjere znanja: Nastava se provodi kroz predavanja ili konzultacije, izrada seminarskog rada u kojem student na konkretno istraživačkom projektu obrađuje nastavne cjeline u opsegu zahtijevanog seminarskog rada. Javnom obranom seminarskog rada i usmenim ispitom završava se provjera znanja.</p>	
<p>Literatura: Črnjar, M, Črnjar, K. (2009): Menadžment održivoga razvoja: ekonomija, ekologija, zaštita okoliša, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu u Opatiji, Sveučilišta u Rijeci; Rijeka: Glosa. Injac, N. (2004): Mala enciklopedija kvalitete - Okoliš i njegova zaštite, Oskar, Centar za razvoj i kvalitetu, Zagreb. Eban, S. Goodstein (2003): Ekonomika i okoliš, Prijevod, Mate d.o.o. Zagreb. Milanović, Z., Radović, S., Vučić, V. (2003): <i>Otpad nije smeće</i>, Zagreb.</p>	
<p>Dopunska literatura: Bešker, M. (2005): Politika okoliša, Zagreb, Biblioteka kvaliteta okoliša. Eban S. Goodstein (2003): Ekonomika okoliša. Mate, Zagreb. Završni dokumenti Konferencije u Johannesburgu 2002, Završni dokumenti Konferencije u Kyotu 1997, Završni dokumenti Konferencije u Rio de Janeiru 1992, Završni dokumenti Konferencije u Stockholmu 1972. Agenda 21 (1995): UNEP, Nairobi, Kenia.</p>	

Naziv modula:	Zadrugarstvo i poslovno povezivanje u agrokompleksu
Broj sati:	30 (20 predavanja + 10 seminar)
Nositelj modula	Prof.dr.sc. Marko Ivanković
Ustanova nositelja modula	Agronomski i prehrambeno – tehnološki fakultet Sveučilišta u Mostaru
Suradnici-izvoditelji	Doc.dr.sc.Jerko Pavličević, Agronomski i prehrambeno – tehnološki fakultet Sveučilišta u Mostaru
Status modula (IZBORNI)	
Preduvjeti upisa modula:	
<p>Cilj modula: Modul omogućava studentima stjecanje specifičnih teoretskih i praktičnih znanja iz područja poslovnog povezivanja u području agrokompleksa, s naglaskom na organiziranje modernih zadruga. Moderna zadruga kao oblik zajedničkog djelovanja pojedinaca u brojnim ljudskim aktivnostima, po svom nazivu je prepoznatljiva u cijelom svijetu. Moderna zadruga u agrokompleksu predstavlja izraz potreba ljudi da rade zajedno u cilju ostvarivanja sinergijskog učinka i stvaranja veće ekonomsko-socijalne i kulturne dobiti od onih koji bi mogli ostvariti kroz neku drugu vrstu poslovnog povezivanja.</p>	
<p>Sadržaj modula: Temeljne postavke modernog zadrugarstva traže odgovore na sljedeća pitanja, a koja su ujedno i methodske jedinice koje bi se trebale izučavati u ovom modulu. To su: Povijesni razvitak poljoprivrednog zadrugarstva; Definiranje identiteta modernih zadružnih sustava u tržišnim uvjetima gospodarenja; Razvoj zadruga u Europi i Bosni i Hercegovini; Različiti oblici zadruga; Razvoj proizvođačkih organizacija u Europi (Pos); Značaj modernih zadruga za ukupan razvitak agrokompleksa u EU i BiH; Mjesto i uloga budućih modernih zadružnih sustava u razvitku agrokompleksa; Praktični primjeri iz prakse.</p>	
<p>Kompetencije, znanje, vještine koje modul razvija Pristupnici stječu znanja iz oblasti funkcioniranja modernih zadružnih sustava, kroz provedbu i izučavanje istih na praktičnim primjerima u Europskoj Uniji i BiH. Razvoj modernih zadružnih sustava i proizvođačkih organizacija s naglaskom na specifičnosti svake zemlje i stupanj razvitak agrokompleksa.</p>	
ECTS	šest (6)
<p>Način provjere znanja. Nastava se provodi kombinirano putem predavanja (ili konzultacija) i izrade seminarskog rada u kojem student na konkretnom istraživačkom projektu obrađuje nastavne cjeline s predavanja u opsegu zahtijevanog seminarskog rada. Izrada plana organizacije moderne zadruge utemeljena na proučavanim primjerima u Europskoj Uniji. Cilj je pokušati implementirati moderne sustave zadružnog organiziranja u Bosnu i Hercegovinu. Praćenje izrade seminarskog rada je kontinuirano, kao i provjera stečenog znanja, a javnom obranom seminarskog rada i usmenim ispitom se završava provjera znanja.</p>	
<p>Literatura: Mirjanić, S. (2008): Razvoj kooperativa. Poljoprivredni fakultet Banja Luka. Merrett, C.D., Walzer, N. (2004): Cooperatives and Local Development: Theory and Applications for the 21st Century (312 stranica).</p>	
<p>Dopunska literatura: Mataga, Ž. (2005): Poljoprivredno zadrugarstvo u Hrvatskoj: razvoj i temeljni problemi. Sociologija sela, Zagreb, 43, 167 (1): 17-42. Stipetić, V. (2005): Transformacija poljoprivrednih gospodarstava i kreditiranje ruralnih sredina. Sociologija sela, Zagreb, 43 (167): 61-81. The Text of the Recommendation Concerning The Promotion Of Cooperatives (2002) Provisional Mataga, Ž. (2000): Povijest i strategija zadrugarstva u Hrvatskoj. Zbornik radova s međunarodnog zadružnog savjetovanja, str. 21-52, Poreč, Hrvatski zadružni savez. Statement on Cooperative Identity, 2002. Available from: http:// www.ica.coop/ica/info/enprinciples.html Stracke, B. (1997): Die Besteuerung der Genossenschaften in der Europäischen Union. Bielefeld: Erich Schmidt Verlag.</p>	

Naziv modula:	Zajednička agrarna politika EU (CAP)
Broj sati:	30
Nositelj modula	Prof.dr.sc. Krunoslav Zmaić
Ustanova nositelja modula	Poljoprivredni fakultet u Osijeku
Suradnici-izvoditelji	Prof.dr.sc. M. Ivanković, Agronomski i prehrambeno – tehnološki fakultet Sveučilišta u Mostaru
Status modula (IZBORNI)	
Preduvjeti upisa modula: Definirani su odlukom koji polaznici mogu sudjelovati na doktorskome studiju.	
Cilj modula: Student doktorskog studija upoznat s temeljnim pitanjima konstitucionalne ekonomije agrara u Europskoj uniji kroz istraživanje i analiziranje razvojnih etapa zajedničke poljoprivredne politike, te kroz mehanizme i instrumente poticajne poljoprivredne politike EU uz prezentaciju kriterija za pristup i proces prilagodbe zemalja kandidata zajedničkoj poljoprivrednoj politici EU.	
Sadržaj modula: Uloga i značaj poljoprivrednih integracija, Temelji zajedničke agrarne politike uz Institucionalno odlučivanje i lobiranje, Utjecaji agrarnih politika na razvoj poljoprivrede i promjene politike upravljanja poljoprivredom uz učinkovitost poljoprivrednog ustrojstva kroz horizontalne mjere, Instrumenti za ograničenje ponude i promjene u agrarnoj politici, Politika razvoja seoskog prostora i mjere ruralnog razvoja uz primjenu političke analize matrice, Instrumente preustroja i povećanja konkurentnosti, ekologije, odnosno upravljanja poljoprivrednim zemljištem i ekonomiku ruralne zajednice, razvoj i strukturno prilagođavanje uz podržavanje gospodarskih i socijalnih strukturalnih mjera	
Kompetencije, znanje, vještine koje modul razvija Studenti doktorskog studija će dobiti spoznaje o modelima i instrumentima funkcioniranja zajedničke poljoprivredne politike kroz analizu političke matrice i parcijalne ravnoteže.	
ECTS	šest (6)
Način provjere znanja: usmeno	
Literatura: Hebrang, B. (2005): Poljoprivreda u Europskoj uniji. Agrocentar, Osijek. Šuman, Ž. (1999): Neki problemi globalne trgovine poljoprivrednim proizvodima na pragu 21. Stoljeća. Sveučilište u Mostaru, Mostar. Ritson, C., Harvey, D. (1997): The Common Agricultural Policy. Drugo izdanje, CAB International, Oxon-New York. Artis, M.J., Lee, N. (1994): The Economics of the European Union. Policy and Analysis, Oxford, London.	
Dopunska literatura: Swinnen, J.F.M. (2008): The perfect storm - The Political Economy of the Fischler Reforms of the Common Agricultural Policy. Brussels, Centre for European Policy Studies (CEPS): 184 pg. Moyer, W., Josling, T. (2002): Agricultural Policy Reform. Politics and process in the EU and US in the 1990. Burlington: Ashgate. Tracy, M. (1997): Agricultural Policy in the European Union and Other Market Economies. 2nd Edition. La Hutte: Agricultural policy Studies.	

Naziv modula:	Upravljanje poljoprivrednim gospodarstvima
Broj sati:	30 (20 predavanja + 10 seminar)
Nositelj modula	Doc. dr. sc. Ivan Spužević
Ustanova nositelja modula	Agronomski i prehrambeno – tehnološki fakultet Sveučilišta u Mostaru
Suradnici-izvoditelji	Prof. dr. sc. Marko Matić
Status modula (IZBORNI)	
Preduvjeti upisa modula:	
<p>Cilj modula: Upravljanje poljoprivrednim gospodarstvima je modul na razini doktorskog studija čiji je cilj priprema polaznika doktorskih studija za uspješno pohađanje doktorskih studija na odsjeku agroekonomike.</p>	
<p>Sadržaj modula: Upravljanje poljoprivrednim gospodarstvom: što je upravljanje/menadžment, što znači biti dobar menadžer/rukovoditelj, razlike između poduzetnika i menadžera, sastavnice upravljanja (organizacija, planiranje, vođenje, učinkovito upravljanje, mala i srednja poduzeća, brzi test poslovnosti poljoprivrednog gospodarstva, upravljanje poljoprivrednim gospodarstvom, (specifičnosti: sastavnice upravljanja, preklapanje rukovoditeljske i vlasničke uloge, i dr.), izrada poslovnih planova, državni i lokalni poticaji za poljoprivredna gospodarstva, programi ruralnog razvoja za poljoprivredna gospodarstva, upisnik poljoprivrednih gospodarstava, specifični oblici udruživanja poljoprivrednih gospodarstava.</p>	
<p>Kompetencije, znanje, vještine koje modul razvija: Osposobljavanje polaznika za samostalno upravljanje poljoprivrednim gospodarstvom. Iz teorijskih saznanja o upravljanju i primjera iz prakse, polaznici doktorskog studija će svladati poduzetničke/menadžerske uloge i naučiti će ih samostalno primjenjivati na poljoprivrednom gospodarstvu (obiteljsko, malo/srednje poduzeće, obrt).</p>	
ECTS	šest (6)
Način provjere znanja. Pismeno/usmeno	
<p>Literatura: Kay, R.D., Edwards, W., Duffy, P. (2007): Farm Management. McGraw-Hill. Samuelson, P.A, Nordhaus, W. (2000): Ekonomija. 15. izdanje, "MATE", Zagreb. Skripta za vježbe: Uprava poljoprivrednih gospodarstava, autori: Lari Hadelan, dipl.ing i dr.sc. Mario Njavro.</p>	
<p>Dopunska literatura: Waters,D. (2003): Logistics: An Introduction to Supply chain Management. Palgrave M., New York. Koutsoyiannis, A. (1996): Moderna mikroekonomika. MATE, Zagreb.</p>	